دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری
راهبردهای کارآفرینی در کشاورزی

"مقاله پژوهشی"

تأثیر مدیریت دانش بر عملکرد سازمانی با نقش میانجی استراتژی تمایز در شرکت‌های کشاورزی پارک علم و فناوری

سحر اکرادی[۱]، مهدی حسین پور[۲]، حسین کریمی[۳] و میلاد بخشم[۴]

۱- کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی، دانشگاه پیام نور، واحد کرمانشاه، کرمانشاه، ایران
۲- دکتری مدیریت استراتژیک، استادیار گروه مدیریت و کارآفرینی، دانشکده علوم اجتماعی و تربیتی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران
(نویسنده مسوول: M.hosseinpour@razi.ac.ir)
۳- کارشناسی ارشد مدیریت فناوری اطلاعات، گروه مدیریت و کارآفرینی، دانشکده علوم اجتماعی و تربیتی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران
۴- کارشناسی ارشد کارآفرینی، گروه مدیریت و کارآفرینی، دانشکده علوم اجتماعی و تربیتی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۷/۱۱ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۰/۶
صفحه: ۲۶ تا ۳۴

چکیده مبسوط

مقدمه و هدف: عملکرد سازمانی یکی از مهم‌ترین سازه‌ها در تحقق اهداف سازمانی و همچنین یکی از مهم‌ترین سازه‌های مورد بحث در پژوهش‌های مدیریتی است و بدون شک مهم‌ترین معیار سنجش موفقیت شرکت‌های تجاری به‌حساب می‌آید. محیط رقابتی موجود در مقایسه با گذشته میزان رقابت بالاتری را تجربه می‌نماید. در چنین شرایطی، سازمان‌های کشاورزی ناگزیرند در جستجوی روش‌های جدیدی برای بهبود عملکرد باشند. در این راستا یکی از مناسب‌ترین راهبردها، تمرکز بر روی انتخاب درست استراتژی سازمانی و دانش سازمانی و مدیریت صحیح آن است. بنابراین هدف پژوهش حاضر بررسی تأثیر مدیریت دانش بر عملکرد سازمانی با توجه به نقش میانجی استراتژی تمایز در شرکت‌های کشاورزی مستقر در پارک علم و فناوری کرمانشاه بود.

مواد و روش‌ها: این پژوهش بر اساس هدف یک پژوهش کاربردی، بر مبنای گردآوری داده‌ها یک پژوهش توصیفی از نوع علی مقایسه‌ای و از نظر رویکرد یا روش‌شناسی، یک پژوهش کمی بود. جامعه آماری پژوهش کارکنان شرکت‌های کشاورزی مستقر در پارک علم و فناوری کرمانشاه که بالغ بر تعداد ۹۵ نفر و حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران ۷۷ نفر تعیین شد. جهت گردآوری داده از پرسشنامه محقق ساخته استفاده گردید و بر اساس مقیاس لیکرت امتیازدهی شد. برای پردازش داده‌ها از فنون آمار توصیفی در نرم‌افزار SPSS و تجزیه و تحلیل معادلات ساختاری در نرم‌افزار AMOS استفاده شد.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد که، مدیریت دانش هم به‌طور مستقیم بر عملکرد سازمانی تأثیر دارد و هم به‌طور غیرمستقیم و از طریق متغیر میانجی استراتژی تمایز بر عملکرد سازمانی تأثیر می‌گذارد. مدیریت دانش یکی از مهمترین عوامل تأثیرگذار بر عملکرد سازمانی بود که نقش میانجی استراتژی تمایز در این رابطه نیز مورد تأیید قرار گرفت.

نتیجه‌گیری: سازمان‌های کشاورزی اگر بخواهند جایگاه خود را حفظ کرده و به‌نحوی عمل کنند که باعث بقا، توسعه و موفقیت شود، ضروری است که در عملکرد خود تجدیدنظر کرده و استراتژی سازمانی و دانش سازمانی مناسب را انتخاب نموده و به‌صورت صحیح مدیریت نماید. سازمانی که نتواند استراتژی رقابتی درست را انتخاب کند و مهارت، دانش و دانایی خود را توسعه دهد و از آن در افزایش بهره‌وری استفاده کند، قادر نیست هیچ‌یک از منابع خود را به نحو مطلوب توسعه دهد.

واژه‌های کلیدی: استراتژی تمایز، پارک علم و فناوری، دانایی، دانشگاه، عملکرد سازمانی، مدیریت دانش

مقدمه

با توجه به افزایش روزافزون رقابت میان سازمان‌ها و در راستای توجه به تغییر و تحول سازمانی، هر سازمان به‌دنبال آن است که عملکرد مؤثرتری داشته باشد و این امر توجه پژوهشگران حوزه علوم انسانی به‌خصوص روان‌شناسان صنعتی و سازمانی را به خود جلب کرده است. فهم مسائل مرتبط با سازمان‌ها به تأثیرگذاری بیشتر آن‌ها منجر می‌گردد عملکرد سازمانی و اثربخشی سازمانی دو مفهوم به هم گره خورده‌اند از این رو یکی از مهم‌ترین ضرورت‌های اثربخشی، ارزیابی عملکرد سازمان‌هاست (۱۴). عملکرد سازمانی یک شاخص حیاتی برای موفقیت یا شکست هر سازمانی محسوب می‌شود. عملکرد سازمانی یک مفهوم بسیار گسترده است که ابعاد مختلفی از قبیل مدیریت، عملیات، برتری رقابتی و فعالیت‌های سازمانی را در برمی‌گیرد (۷،۱۳). امروزه عملکرد سازمانی با توجه به اینکه سازمان‌ها در یک محیط با وضعیت رقابتی بالا فعالیت می‌کنند نقش مهمی را برای آن‌ها ایفا می‌کند (۱،۱۶).

برای دستیابی به اهداف نهائی در سازمان‌های کشاورزی به‌منظور رقابت با سایر سازمان‌ها باید از استراتژی بهره گرفت. استراتژی، منطق تجاری را برای سازمان به ارمغان می‌آورد. استراتژی معرف کسب‌وکاری است که شرکت قرار است در قالب آن رقابت کند و باید به استانداردهای رفتاری نیز عمل نماید. چنانچه هدف استراتژی در عمل و اجرا نمود پیدا ننماید و صرفاً در حد هدف باقی بماند، هیچ فایده‌ای نخواهد داشت. برای آنکه به‌توان استراتژی و هدف را در قالب عمل استفاده نمایند می‌بایستی ابتدا استانداردهای رفتاری خاصی را تعیین نمود (۱۲،۱۸). محیط رقابتی موجود در مقایسه با گذشته میزان رقابت بالاتری را تجربه می‌نماید و بسیاری از شرکت‌های کشاورزی در این محیط در تلاش هستند تا با تدوین استراتژی رقابتی مناسب به کسب مزیت رقابتی نائل گردند (۵).

اهمیت خاصی که امروزه شرکت‌های کشاورزی مختلف در آمریکا و دیگر کشورها برای تدوین استراتژی قائل هستند، مبین این عقیده است که در فرآیند آگاهانه تدوین استراتژی فواید ارزشمندی نهفته است. ازجمله فواید این است که انتخاب استراتژی (اگر نتواند فعالیت‌های بخش‌های اجرایی را تضمین کند) حداقل به مدیران شرکت این اطمینان را می‌دهد

[Downloaded from jea.sanru.ac.ir on 2026-11-04]
[DOR: 20.1001.1.25383426.1401.9.17.3.1]
[DOI: 10.52547/jea.9.17.26]

که سیاست‌های این بخش‌ها دارای هماهنگی بوده و در راستای اهداف معینی باشد (۱۸).

امروزه اهمیت مدیریت دانش به عنوان یک سلاح مهم برای حفظ مزیت رقابتی و بهبود عملکرد سازمان‌ها به رسمیت شناخته‌شده است. محققین معتقدند مدیریت دانش می‌تواند عملکرد سازمانی را با قادر ساختن شرکت به عملکرد هوشمندانه‌تر بهبود ببخشد (۴). در دنیای امروز کسب‌وکار، بخش اعظمی از فعالیت‌ها مبتنی بر اطلاعات هستند و زمان کمتری برای کسب تجربه و به‌دست‌آوردن دانش در دسترس است. در این شرایط سازمان‌های کشاورزی بر اساس میزان دانش خود با یکدیگر به رقابت می‌پردازند. محصولات و خدمات سازمان‌ها هر روز پیچیده‌تر و سهم اطلاعات در آن‌ها بیشتر می‌شود. در این میان مدیریت دانش با در اختیار داشتن ابزارهای لازم، فرصت خوبی برای بهبود در عملکرد و همچنین ایجاد مزیت رقابتی شرکت‌های کشاورزی فراهم می‌کند (۹). سازمان‌های کشاورزی برای موفقیت و رقابتی بودن در محیط پرفراز و نشیب، نیاز دارند تا از استراتژی‌های قابل انطباق و هوشمندی، مشتمل بر رویه‌ها و فرآیندهای مدیریت دانش بهره‌جویی نمایند. بر این اساس مدیریت دانش به‌عنوان یکی از راه‌های دستیابی به عملکرد مطلوب در سازمان‌ها برای موفقیت و رقابتی بودن در محیط امروزی الزامی است (۱۱،۱۸).

پارک‌های علم و فناوری به‌عنوان یکی از ساختارهای مؤثر در توسعه فناوری و به تبع آن، توسعه اقتصاد دانش‌محور و اشتغال‌زایی تخصصی مورد توجه بسیاری از کشورهای جهان واقع شده است. پارک‌های علم و فناوری، محیط‌هایی مناسب برای استقرار و حضور حرفه‌ای شرکت‌های کوچک و متوسط و واحدهای تحقیق و توسعه هستند که در تعامل سازنده با یکدیگر و با دانشگاه‌ها به فعالیت‌های اقتصادی دانش‌بنیان اشتغال دارند. شرکت‌های کشاورزی فناوری در رونق اقتصادی، توسعه فناوری و به تبع آن، کارآفرینی کشاورزی نقش بسیار مؤثری دارند (۵). توسعه این شرکت‌ها در گرو ایجاد زیرساخت‌های لازم برای کاهش خطرپذیری آن‌ها در دوران شروع فعالیت خود می‌باشد. یکی از این زیرساخت‌ها، مراکز رشد واحدهای فناوری هستند. مرکز رشد واحدهای فناوری برای فعالیت کارآفرینانه و شرکت‌های کشاورزی که با تکیه برعلم و فناوری دارای ایده‌های قابل تجاری شدن هستند، برای مدت چند سال اطلاعات و مشاوره‌های ضروری و نیز خدمات و تجهیزات مناسب را برای رشد و ارتقای آن‌ها ارائه داده و آن‌ها را برای حضور مستقل و مؤثر در صحنه فناوری و تجاری‌سازی آماده می‌کنند. در حال حاضر تعداد ۵۱ شرکت کشاورزی در پارک علم و فناوری شهر کرمانشاه فعالیت می‌کنند (۵،۶).

پژوهش‌های مختلفی در زمینه‌ی استراتژی تمایز و مدیریت دانش بر روی عملکرد سازمانی صورت گرفته است. پژوهشی با عنوان بررسی تأثیر استراتژی‌های رقابتی بر پایداری عملکرد مالی و ریسک انجام شد. نتایج نشان داد که، به‌کارگیری استراتژی تمایز نسبت به استراتژی رهبری هزینه منجر به عملکرد پایدارتری می‌شود، اما استراتژی تمایز ممکن است با ریسک بیشتری همراه باشد (۱۰). در پژوهشی دیگر به بررسی مدیریت دانش استراتژیک، نوآوری و عملکرد سازمانی پرداخته شد. بر اساس این پژوهش دو استراتژی مدیریت دانش (مدون و شخصی) می‌توانند بر روی عملکرد سازمان به‌طور مستقیم و غیرمستقیم (از طریق افزایش توانایی نوآوری) اثر بگذارد (۸). در مطالعه‌ای به بررسی رابطه بین استراتژی‌های رقابتی و پایداری عملکرد پرداخته شد. نتایج نشان داد که، استراتژی‌های رقابتی منجر به بهبود عملکرد جاری می‌شوند. با این حال استراتژی تمایز نسبت به استراتژی رهبری هزینه، منجر به حفظ عملکرد در دوره‌های آتی می‌شود. همچنین، استراتژی تمایز با ریسک بیشتری همراه است (۱۵).

عملکرد سازمانی بدون شک مهم‌ترین معیار سنجش موفقیت شرکت‌های کشاورزی به‌حساب می‌آید. عملکرد سازمانی دستیابی به اهداف سازمانی و اجتماعی یا فراتر رفتن از آن و انجام مسئولیت‌هایی که بر عهده افراد گذاشته شده است. محیط رقابتی موجود در مقایسه با گذشته میزان رقابت بالاتری را تجربه می‌نماید و بسیاری از شرکت‌ها در این محیط در تلاش هستند تا با تدوین استراتژی رقابتی مناسب به کسب مزیت رقابتی نائل گردند. استراتژی تمایز یعنی شرکت محصولات یا خدمات متمایز ارائه دهد؛ این اقدام باعث ایجاد موقعیتی می‌شود که در کل صنعت منحصر به فرد است (۱۷). استراتژی رقابتی (تمایز) شامل اصولی بسیاری است که بهره‌گیری از آن‌ها می‌تواند باعث تحقق اهداف شرکت و بازاریابی در بازار هدف باشد که مدیران شرکت‌های کشاورزی در تلاش هستند با افزایش میزان رقابت‌پذیری محصولات خود زمینه رشد و پیشرفت شرکت را فراهم سازند (۱۷). بر این اساس فرضیه اول شکل گرفت. فرضیه اول: استراتژی تمایز بر عملکرد سازمانی تأثیر معنی‌داری دارد.

آینده متعلق به سازمان‌هایی خواهد بود که بتوانند بیاموزند و از تمامی شیوه‌های یادگیری به بهترین وجه بهره گیرند، زیرا دنیا در حال تغییر و دگرگونی پرشتابی است. سازمانی شانس ماندگاری دارد که بتواند خود را پیوسته با تغییرهای محیطی پیرامون خود وفق دهد. یکی از راه‌های اساسی تبدیل شدن به سازمان یادگیرنده، به‌کارگیری مدیریت دانش در سازمان است. مدیریت دانش فرایندی است که به سازمان‌ها یاری می‌کند اطلاعات مهم را بیابند، گزینش، سازماندهی و منتشر کنند. مدیریت دانش با آسان‌سازی فرایند ایجاد و تسهیم دانش توأم با فراهم‌آوردن محیط‌های کاری مثبت و سیستم پاداش‌های اثربخش یادگیری سازمانی را سرعت می‌بخشد و به سازمان کمک می‌کند که خود را با تغییرهای شتاب‌زده امروزی منطبق سازد و عملکرد و بهره‌وری خود را افزایش دهد (۲). با توجه به این بحث فرضیه دوم شکل گرفت. فرضیه دوم: مدیریت دانش بر عملکرد سازمانی تأثیر معنی‌داری دارد.

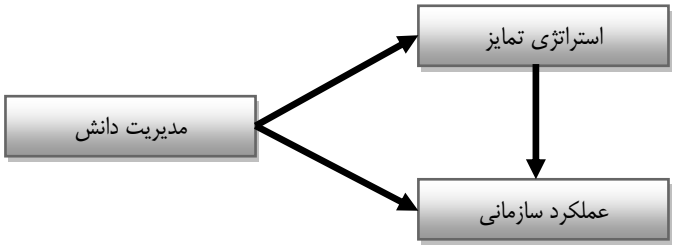
عصر حاضر، عصر انفجار اطلاعات است و سازمان‌ها با حجم انبوهی از اطلاعات و دانش روبرو هستند که اداره و بهره‌برداری صحیح از آن‌ها به دغدغه‌ای بزرگ برای این سازمان‌ها تبدیل‌شده است. به‌همین‌دلیل، مدیریت دانش جایگاه ویژه‌ای در متون و ادبیات مدیریت جا باز کرده است.

[Downloaded from jea.sanru.ac.ir on 2026-11-04]
[DOR: 20.1001.1.25383426.1401.9.17.3.1]
[DOI: 10.52547/jea.9.17.26]

مدیریت دانش به‌عنوان مجموعه‌ای از فعالیت‌های مرتبط با تولید، تدوین و انتقال دانش تعریف می‌شود و تأثیر به‌سزایی بر روی انتخاب استراتژی مناسب رقابتی و همچنین عملکرد سازمان‌ها دارد. بر این اساس فرضیه سوم شکل می‌گیرد (۲).

فرضیه سوم: مدیریت دانش بر عملکرد سازمانی با توجه به نقش میانجی استراتژی تمایز تأثیر معنی‌داری دارد.

با مرور ادبیات نظری و با توجه به پیشینه پژوهش و با در نظر گرفتن فرضیه‌های پژوهش، مدل مفهومی به‌صورت شکل ۱ ترسیم گردید.

شکل ۱- مدل مفهومی پژوهش (یافته‌های پژوهش)
Figure 1. Conceptual model of research

اگرچه زمینه تحقیقاتی عملکرد سازمانی به یکی از فعال‌ترین زمینه‌های تحقیقاتی تبدیل شده است، اما محققین عملکرد شرکت‌های کشاورزی پارک علم و فناوری و تأثیری که مدیریت دانش و استراتژی تمایز بر آن دارد را مورد بررسی قرار نداده‌اند. لذا، هدف این پژوهش بررسی تأثیر مدیریت دانش بر عملکرد سازمانی با توجه به نقش میانجی استراتژی تمایز در شرکت‌های کشاورزی مستقر در پارک و علم و فناوری کرمانشاه است. سؤال اصلی پژوهش این است که مدیریت دانش بر عملکرد سازمانی با نقش میانجی استراتژی تمایز شرکت‌های کشاورزی مستقر در پارک علم و فناوری کرمانشاه تأثیرگذار است؟

مواد و روش‌ها

این پژوهش با هدف بررسی تأثیر مدیریت دانش بر عملکرد سازمانی با توجه به نقش میانجی استراتژی تمایز در شرکت‌های کشاورزی مستقر در پارک علم و فناوری شهر کرمانشاه تهیه شد. برای بررسی یافته‌های توصیفی از متغیرهای سن، جنسیت و تحصیلات استفاده شد. جامعه آماری پژوهش، کارکنان شرکت‌های کشاورزی مستقر در پارک علم و فناوری استان کرمانشاه بودند که بالغ بر تعداد ۹۵ نفر بوده و حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران ۷۷ نفر تعیین گردید که به طریق نمونه‌گیری تصادفی انتخاب شدند. جهت گردآوری داده از پرسشنامه محقق‌ساخته استفاده گردید و بر اساس مقیاس لیکرت امتیازدهی شد. برای تعیین روایی پرسشنامه سؤالات پرسشنامه در اختیار ۵ نفر از اساتید خبره در حوزه مدیریت (اساتید دانشکده اقتصاد و کارآفرینی دانشگاه رازی) و حوزه کشاورزی (اساتید دانشکده کشاورزی دانشگاه رازی) قرار گرفت تا در رابطه با میزان ارتباط هر سؤال مربوطه، نظر خود به آن سؤال اعلام نمایند. در نهایت، مرتبط‌ترین سؤالات انتخاب شد و در نهایت روایی پرسشنامه از لحاظ محتوایی مورد تائید قرار گرفت. به‌منظور سنجش پایایی، پرسشنامه مزبور برای ۲۰ نفر خارج از مجموعه نمونه پژوهش (اساتید دانشکده کشاورزی که در شرکت‌های کشاورزی پارک علم و فناوری هم فعالیت می‌کنند) ارسال و با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ، پایایی پرسشنامه مورد تائید قرار گرفت که نتایج آن در جدول ۱ ارائه شد. همچنین، تعداد مؤلفه‌ها و تعداد گویه‌های مربوط به هر متغیر در جدول ۲ بیان شد. درنهایت، داده‌های به‌دست‌آمده از ۷۷ پرسشنامه مورد استفاده قرار گرفت.

مدیریت دانش به عنوان متغیر مستقل، عملکرد فردی به عنوان متغیر وابسته و استراتژی تمایز به‌عنوان متغیر میانجی در نظر گرفته شد. برای بررسی برازش مدل و تحلیل داده‌ها از روش حداقل مربعات جزئی استفاده شد که یکی از رویکردهای روش مدل‌یابی معادلات ساختاری است. این روش به‌دلیل اینکه نتایج دقیق‌تری در مورد داده‌های اندک نسبت به سایر روش‌ها ارائه می‌دهد، مفید است (۱۱). از این رو برای سنجش و برازش مدل‌های اندازه‌گیری، مدل ساختاری و مدل کلی پژوهش، از روش حداقل مربعات جزئی و با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد که در جدول ۴ ارائه گردید. داده‌ها به کمک نرم‌افزار SPSS در سطح توصیفی و به‌وسیله‌ی Amos در سطح استنباطی تحلیل شدند. برای ارزیابی برازش مدل معادلات ساختاری چندین شاخص برازندگی وجود دارد (۱۱،۵). در این پژوهش، از شاخص‌های کای‌اسکویر (X2) به‌همراه معنی‌داری آن (P)، شاخص کای‌اسکویر بر درجه آزادی (X^2/df)، شاخص برازندگی (GFI)، شاخص نرم‌نشده برازندگی (NNFI)، شاخص برازندگی فزاینده (IFI)، شاخص برازندگی تطبیقی (CFI)، ریشه میانگین مجذور خطای تخریب (RMSEA) و شاخص میانگین مجذور باقی‌مانده‌ها (RMR) برای ارزیابی برازندگی مدل معادلات ساختاری پژوهش استفاده شد. هم‌اکنون معیار دقیقی برای این شاخص‌ها وجود ندارد، اما دستورالعمل کلی زیر در ادبیات مطرح‌شده است: اگر مقدار X^2 معنی‌دار نباشد، مقدار کای‌اسکویر بر درجه آزادی کم‌تر از ۳ باشد، مقدار شاخص‌های GFI، NNFI، IFI و CFI بالاتر از ۰/۹۰ باشند، مقدار RMSEA کم‌تر از ۰/۰۸ و مقدار RMR کم‌تر از ۰/۰۵ باشد، برازش مدل مناسب و قابل‌قبول است (۵).

[Downloaded from jea.sanru.ac.ir on 2026-11-04]
[DOR: 20.1001.1.25383426.1401.9.17.3.1]
[DOI: 10.52547/jea.9.17.26]

جدول ۱- پایایی پرسشنامه محقق ساخته به روش آلفای کرونباخ
Table 1. Reliability of a researcher-made questionnaire using Cronbach's alpha method

متغیر	آلفای کرونباخ
استراتژی تمایز	۰/۷۶۴
مدیریت دانش	۰/۸۰۲
عملکرد سازمانی	۰/۸۴۵

جدول ۲- مؤلفه‌ها و گویه‌های هر متغیر
Table 2. Components and items of each variable

متغیر	مؤلفه	تعداد گویه	منبع
استراتژی تمایز	کاهش هزینه حمل و نقل	۱	(۱۵)
	کاهش هزینه حقوق	۱	(۱۵)
	کاهش هزینه نگهداری	۱	(۷)
	تمایز محصولات	۱	(۳)
	نظارت دقیق	۱	(۱۲)
مدیریت دانش	انتقال تجربیات به مدیران	۱	(۸)
	سازمان‌دهی اطلاعات	۱	(۱۳)
	گروه پژوهشی	۱	(۱)
	اشتراک‌گذاری دانش شخصی	۱	(۱۸)
	همکاری با یکدیگر	۱	(۲)
	پرسش و پاسخ	۱	(۲)
	شبکه‌های درون‌سازمانی	۱	(۸)
عملکرد سازمانی	کار مؤثر	۱	(۹)
	زمان‌بندی مناسب	۱	(۷)
	پاکیزگی محیط کار	۱	(۱۷)
	آگاهی از کار	۱	(۱)
	تعامل با همکاران	۱	(۱۶)
	تصمیم‌گیری صحیح	۱	(۹)

نتایج و بحث

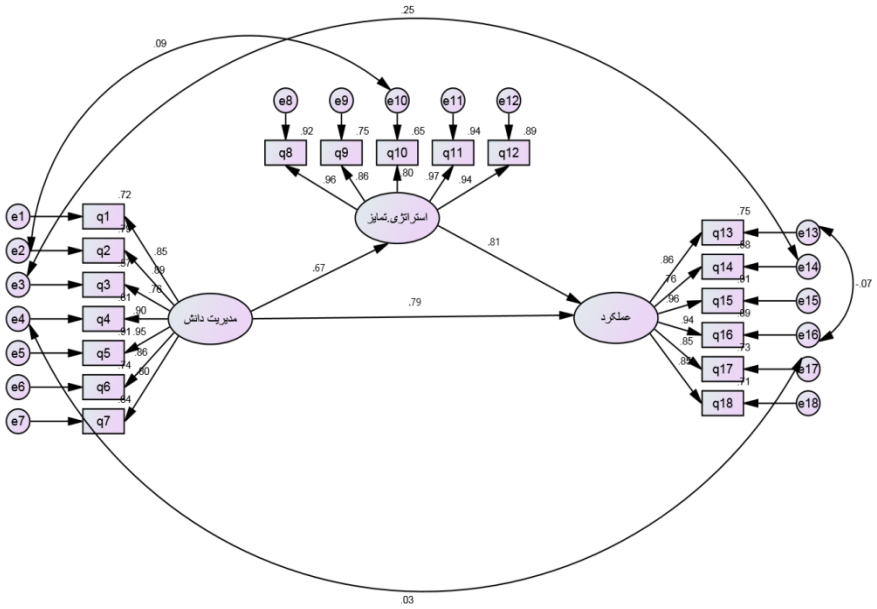
جامعه آماری پژوهش، ۹۵ کارمند ۵۱ شرکت کشاورزی مستقر در پارک علم و فناوری استان کرمانشاه بود و حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران ۷۷ نفر تعیین گردید. این شرکت‌ها در حوزه‌های پرورش زنبور عسل، تغذیه دام، امور زراعی و باغی، علوم مهندسی و خاک، علوم باغبانی و تولید نهال و .... فعالیت می‌کنند که بیشترین شرکت‌کنندگان از شرکت‌های تولید کننده‌ی نهاده دامی با ۲۵ درصد و پرورش زنبور عسل با ۲۰ درصد می‌باشند. از میان ۷۷ نفر پاسخ‌دهنده، ۵۸ نفر مرد و ۱۹ نفر زن بودند که بیشترین فراوانی را مردان تشکیل دادند (۷۵ درصد) و بیشترین فراوانی نمونه آماری مربوط به سنین ۳۱ تا ۴۰ سال (۵۴ درصد) است. یافته‌های توصیفی بر اساس سطح تحصیلات پاسخ‌دهندگان نشان داد که، نمونه آماری دارای تحصیلات کارشناسی (۶۹ درصد) و تحصیلات کارشناسی ارشد (۳۱ درصد) بودند و در مورد میزان سابقه خدمت، ۵۱/۹ درصد شرکت‌کنندگان دارای سابقه خدمت بین ۵ تا ۱۰ سال و ۲۶ درصد آن‌ها سابقه خدمت بین ۲ تا ۵ سال داشتند.

مدل مفهومی پژوهش با توجه به مطالعات انجام‌شده به‌صورت شکل ۲ طراحی گردید. با توجه به مقدار گزارش‌شده شاخص‌های برازندگی مشاهده شد که داده‌ها از لحاظ آماری با ساختار عاملی مدل معادلات ساختاری متغیرهای نهفته پژوهش سازگاری و تطابق دارند. بنابراین، مدل معادلات ساختاری پژوهش در جدول ۳ از برازش مناسب و قابل‌قبولی برخوردار بود.

جدول ۳- معیارهای برازش مدل و تفسیر برازش قابل‌قبول
Table 3. Model fit criteria and acceptable fit interpretation

علامت اختصاری	نام کامل شاخص برازش	مفهوم	معیار مطلوب	مقدار گزارش‌شده
X^2/df	Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA)	ریشه میانگین توان دوم خطای تقریب	۳ و کم‌تر	۲/۸۴
RMR	Chi-degree freedom	شاخص بهنجار نسبی	کوچک‌تر از ۰/۰۵	۰/۴۱
GFI	incremental fit index	شاخص برازش افزایشی	۰/ ۹ و بالاتر	۰/۹۴
AGFI	Normed Fit Index	شاخص برازش نرمال شده	۰/۹ و بالاتر	۰/۹۹
NFI	Goodness of fit	شاخص نیکویی برازش	۰/۹ و بالاتر	۰/۹۸
NNFI	Adjusted Goodness of Fit	شاخص نیکویی برازش تعدیل‌یافته	۰/۹ و بالاتر	۰/۹۶
CFI	Comparative Fit Index	شاخص برازش مقایسه‌ای	۰/۹ و بالاتر	۰/۹۱
RMSEA	Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA)	ریشه میانگین توان دوم خطای تقریب	کوچک‌تر از ۰/۰۸	۰/۶۸

[Downloaded from jea.sanru.ac.ir on 2026-11-04]
[DOR: 20.1001.1.25383426.1401.9.17.3.1]
[DOI: 10.52547/jea.9.17.26]

شکل ۲- پارامترهای استانداردشده مدل
Figure 2. Standardized model parameters

سنجش بارهای عاملی از طریق مقدار همبستگی شاخص‌های یک سازه با سازه صورت می‌پذیرد. اگر این مقدار بزرگ‌تر مساوی ۰/۴ باشد بیانگر این است که، واریانس بین سازه و شاخص‌های آن از واریانس خطای اندازه‌گیری قابل قبول است (۱۱،۵). در جدول ۴، لاندا (λ) بارهای عاملی شاخص‌ها می‌باشد. کلیه بارهای عاملی مقداری بیش از ۰/۴ را داشتند.

جدول ۴- سنجش بارهای عاملی
Table 4. Sensing factor loads

متغیر	مؤلفه	λ
مدیریت دانش	کاهش هزینه حمل و نقل	۰/۶۰۷
	کاهش هزینه حقوق	۰/۸۱۶
	کاهش هزینه نگهداری	۰/۶۵۴
استراتژی تمایز	تمایز محصولات	۰/۶۷۱
	نظارت دقیق	۰/۶۸۵
	انتقال تجربیات به مدیران	۰/۷۰۲
	سازمان‌دهی اطلاعات	۰/۷۲۲
	گروه پژوهشی	۰/۶۶۱
	اشتراک‌گذاری دانش شخصی	۰/۸۱۷
	همکاری با یکدیگر	۰/۸۶۲
	پرسش و پاسخ	۰/۷۵۶
	شبکه‌های درون‌سازمانی	۰/۸۲۴
عملکرد سازمانی	کار مؤثر	۰/۹۰۶
	زمان‌بندی مناسب	۰/۷۴۴
	پاکیزگی محیط کار	۰/۸۱۷
	آگاهی از کار	۰/۶۹۲
	تعامل با همکاران	۰/۷۵۲
	تصمیم‌گیری صحیح	۰/۷۲۸

به‌منظور تصمیم‌گیری در خصوص روابط بین متغیرهای مکنون، علاوه بر ضرایب مسیر، معنی‌داربودن این ضرایب نیز حائز اهمیت هست. لذا با توجه به سطح اطمینان در نظر گرفته‌شده در پژوهش حاضر که ۹۵ درصد است، ضرایب معنی‌داری بایستی بیشتر از ۱/۹۶ باشد. بر اساس شکل ۲، تمام ضرایب معنی‌داری از ۱/۹۶ بیشتر بوده که معنی‌داربودن روابط بین متغیرها را در سطح اطمینان ۹۵ درصد نشان داد. در جدول ۵ ضرایب معنی‌داری، ضرایب تأثیر و نتایج بررسی فرضیه‌ها ارائه شد.

[Downloaded from jea.sanru.ac.ir on 2026-11-04]
[DOR: 20.1001.1.25383426.1401.9.17.3.1]
[DOI: 10.52547/jea.9.17.26]

جدول ۵- نتایج آزمون فرضیات پژوهش

Table 5. Test hypotheses test results

مسیر فرضیه	سطح معناداری	ضریب تأثیر	نتیجه فرضیه
کاهش هزینه حمل‌ونقل – استراتژی تمایز	۰/۰۱۸	۰/۹۶	تأیید
کاهش هزینه حقوق – استراتژی تمایز	۰/۰۱۴	۰/۸۶	تأیید
کاهش هزینه نگهداری – استراتژی تمایز	۰/۰۰۰	۰/۸۰	تأیید
نظارت دقیق– استراتژی تمایز	۰/۰۰۰	۰/۹۷	تأیید
تمایز محصولات – استراتژی تمایز	۰/۰۰۰	۰/۹۴	تأیید
کار مؤثر – عملکرد	۰/۰۱۱	۰/۸۶	تأیید
زمان‌بندی مناسب – عملکرد	۰/۰۰۰	۰/۷۶	تأیید
تصمیم‌گیری صحیح – عملکرد	۰/۰۰۰	۰/۹۶	تأیید
آگاهی از کار – عملکرد	۰/۰۰۱	۰/۹۴	تأیید
تعامل با همکاران – عملکرد	۰/۰۰۰	۰/۸۵	تأیید
پاکیزگی محیط کار – عملکرد	۰/۰۰۰	۰/۸۳	تأیید
انتقال تجربیات به مدیران – مدیریت دانش	۰/۰۰۰	۰/۸۵	تأیید
سازمان‌دهی اطلاعات – مدیریت دانش	۰/۰۰۹	۰/۸۹	تأیید
اشتراک‌گذاری دانش شخصی – مدیریت دانش	۰/۰۰۰	۰/۷۶	تائید
همکاری با یکدیگر – مدیریت دانش	۰/۰۱۲	۰/۹۰	تائید
پرسش و پاسخ – مدیریت دانش	۰/۰۰۰	۰/۹۵	تائید
شبکه‌های درون‌سازمانی – مدیریت دانش	۰/۰۰۰	۰/۸۶	تائید
گروه پژوهشی– مدیریت دانش	۰/۰۰۰	۰/۸۰	تائید
استراتژی تمایز – عملکرد سازمانی	۰/۰۰۱	۰/۸۱	تائید
مدیریت دانش – عملکرد سازمانی	۰/۰۰۰	۰/۷۹	تائید
مدیریت دانش – استراتژی تمایز	۰/۰۰۰	۰/۶۷	تائید

برای سنجش نقش متغیر میانجی استراتژی تمایز از آزمون سوبل[1] استفاده شد. این آزمون یکی از رایج‌ترین روش‌های آزمون معنی‌داری تأثیر میانجی یک متغیر در رابطه با دو متغیر دیگر است (۵). با در نظر گرفتن سطح خطای ۰/۰۵ اگر مقدار Z از ۱/۹۶ بیشتر باشد، اثر غیرمستقیم مشاهده‌شده از نظر آماری معنی‌دار است (۱۱). مقدار Z در این پژوهش ۱۰/۰۱ براورد شد که این مقدار از ۱/۹۶ بالاتر است لذا اثر متغیر میانجی استراتژی تمایز در رابطه با بر دو متغیر دیگر معنی دار بود. نتایج جدول ۵ نشان داد که کلیه‌ی بارهای عاملی دارای تفاوت معنی‌دار با صفر بودند. همچنین، مقدار P مربوط به ضریب ساختاری معنی‌دار و مقدار بحرانی[2] بیش‌تر از محدوده‌ی قابل‌قبول یعنی ۱/۹۶ بود، بنابراین می‌توان ادعا نمود، همه شاخص‌های جزئی برازش مورد تأیید می‌باشند و به‌صورت کلی می‌توان ادعا نمود که مدیریت دانش بر عملکرد فردی با توجه به نقش میانجی استراتژی تمایز در شرکت‌های کشاورزی مستقر در پارک علم و فناوری کرمانشاه تأثیر داشت. در این پژوهش به بررسی تأثیر استراتژی تمایز و مدیریت دانش بر عملکرد سازمانی شرکت‌های کشاورزی مستقر در پارک علم و فناوری کرمانشاه پرداخته شد. نتایج پژوهش حاضر، همسو با نتایج (۱،۸،۱۰،۱۱،۱۲) بود.

هر سازمان به منظور آگاهی از میزان مطلوبیت و مرغوبیت فعالیت‌های خود به‌ویژه در محیط‌های پیچیده و پویا نیاز مبرم به نظام ارزیابی دارد. از سوی دیگر، فقدان وجود نظام ارزیابی و کنترل در یک سیستم به معنای عدم برقراری ارتباط با محیط درون و برون سازمان تلقی می‌گردد که پیامدهای آن کهولت و در نهایت مرگ سازمان است. مسئله ارزیابی عملکرد سالیان متمادی است که محققان و کاربران را به چالش واداشته است. سازمان‌های تجاری در گذشته تنها از شاخص‌های مالی به عنوان ابزار ارزیابی عملکرد استفاده می‌کردند؛ تا اینکه کاپلان و نورتن در اوایل دهه ۱۹۸۰ پس از بررسی و ارزیابی سیستم‌های حسابداری مدیریت، بسیاری از ناکارآیی‌های این اطلاعات را برای ارزیابی عملکرد سازمان‌ها نمایان ساختند که این ناکارآیی ناشی از افزایش پیچیدگی سازمان‌ها، پویایی محیط و رقابت بازار بود (۳).

سازمان‌های کشاورزی اگر بخواهند جایگاه خود را حفظ کرده و به‌نحوی عمل کنند که باعث بقا، توسعه و موفقیت شود، ضروری است که در عملکرد خود تجدیدنظر کرده و تعهدات خود نسبت به ارباب رجوع‌ها را به‌درستی ایفا کنند. در این زمینه، وقوع رویدادهایی مانند گسترش رقابت، پیشرفت فناوری اطلاعات و تلاش همه‌جانبه سازمان برای کسب جایگاه بهتر، ضرورت توجه به بهبود مستمر عملکرد سازمانی را دوچندان نموده است. در چنین شرایطی، سازمان‌های کشاورزی ناگزیرند در جستجوی روش‌های جدیدی برای بهبود عملکرد باشند. در این راستا یکی از مناسب‌ترین راهبردها، تمرکز بر روی انتخاب درست استراتژی سازمانی و دانش سازمانی و مدیریت صحیح آن است. بنابراین، امروزه جوامع و سازمان‌ها درصدد کسب مزیت رقابتی پایدارند.

امروزه رقابت گسترده موجود در بازار، شرکت‌ها را ناگزیر از به‌کارگیری استراتژی‌هایی جهت رویارویی با این رقابت نموده است. بدون شک به‌کارگیری این‌گونه استراتژی‌ها نه تنها از تأثیر قابل‌ملاحظه‌ای بر قسمت‌های مختلف ارائه خدمات شرکت‌ها برخوردار است، بلکه این امر در آینده بر عملکرد شرکت‌ها نیز تأثیرگذار است. ماهیت تدوین استراتژی، مرتبط‌کردن یک شرکت به محیط اطرافش می‌باشد. ماهیت رقابت در یک صنعت و چگونگی تدوین استراتژی‌های رقابتی توسط شرکت بستگی به نیروهای رقابتی موجود در مبادلات بازاری شرکت دارد. در استراتژی تمایز فعالیت‌های شرکت‌های کشاورزی بر تهیه و ساخت محصول و یا خدمتی منحصربه‌فرد متمرکز می‌گردد. در این استراتژی شرکت تلاش

1- Sobel Test

2- Critical Ratio

[Downloaded from jea.sanru.ac.ir on 2026-11-04]
[DOR: 20.1001.1.25383426.1401.9.17.3.1]
[DOI: 10.52547/jea.9.17.26]

می‌کند تا با ارائه محصولاتی منحصربه‌فرد، قیمتی بالاتر از حد معمول را از مشتریان دریافت نماید.

دانایی مهم‌ترین سرمایه هر سازمان است و سازمانی که از این موهبت بیشتر برخوردار باشد به‌طور یقین با چالش‌های موجود بهتر برخورد می‌کند و در عرصه‌های رقابت موفق‌تر خواهد بود. در عصر حاضر وجود افراد دانش‌پذیر اساس رقابت در فضای جهانی‌شدن است و کامیابی و ناکامی اقتصادی شرکت‌های امروز به کمیت و کیفیت دانش و تخصص آن‌ها بستگی دارد. ازاین‌رو، بقای سازمان‌ها در عرصه رقابت به حفظ، توسعه و بهره‌برداری از قابلیت‌های کارکنان آن منوط شده است و سازمانی که نتواند مهارت، دانش و دانایی خود را توسعه دهد و از آن در افزایش بهره‌وری استفاده کند، قادر نیست هیچ‌یک از منابع خود را به‌نحو مطلوب توسعه دهد (۱۲).

با توجه به نتایج فرضیات پژوهش به مدیران پیشنهاد می‌شود تا به تقویت مدیریت دانش و یادگیری سازمانی بپردازند؛ توجه به توسعه و تقویت زیرساخت‌های تکنولوژی لازم، تشویق و تقویت مشارکت کارکنان در فرایند استقرار مدیریت دانش و تقویت فرهنگ تبادل دانش از جمله پیشنهادها برای تقویت مدیریت دانش و عملکرد سازمانی است. همچنین، به مدیران پیشنهاد می‌شود نیاز و رفتارهای مصرف‌کنندگان داخلی سازمان و شرکت را با دقت مطالعه کنند و متوجه شوند که چه چیزهایی برای آن‌ها ارزش دارد و حاضرند برای آن پول پرداخت کنند. ایجاد یک تمایز مناسب نسبت به رقبا به شرکت امکان ارائه قیمت‌های بالاتر، افزایش فروش و وفاداری بیشتر مشتریان داخلی را در پی دارد. از مدیران کارآزموده شرکت‌های کشاورزی برای حضور در سازمان و انتقال تجربیات خود به سایرین دعوت نمایند، فرهنگ تبادل دانش را تقویت نمایند و مخازن و بانک‌های دانش در سازمان و به‌روزرسانی آن‌ها در جهت بهبود عملکرد ایجاد نمایند.

در طول پژوهش، عواملی مانند عدم دقت، صراحت و صداقت پاسخ‌دهندگان به سؤالات و پیش‌داوری آن‌ها در مورد فرضیه‌های حدسی در تکمیل پرسشنامه، وجود بیماری کرونا و مشکلات توزیع پرسشنامه در بین جامعه آماری، محدود بودن یافته‌های پژوهش به یک دوره زمانی و گسترده‌بودن متغیرهای تأثیرگذار بر ارزش درک‌شده و عدم توانایی بررسی و لحاظ تمامی این متغیرها از محدودیت‌های پژوهش حاضر بود.

منابع

1. David, J.S., Y. Hwang, B.K. Pei and W. Reneau. 2016. The Performance Effects of Congruence between Products Competitive Strategies and Purchasing Management Design. Management Science, 48(7): 866-885.
2. Delshab, V., D.Y. Pyun, S. Kerwin and J.G. Cegarra-Navarro. 2021. The impact of unlearning context on organizational performance through knowledge management: A case of community sport clubs in Iran. Sport Management Review, 24(1): 156-178.
3. Franco, N.G., M.F.L. Almeida and R.F. Calili. 2021. A strategic measurement framework to monitor and evaluate circularity performance in organizations from a transition perspective. Sustainable Production and Consumption, 27(11): 1165-1182.
4. Goromonzi, W.O. 2016. Organizational culture, strategy implementation and commercial bank performance in Zimbabwe. International Review of Management and Marketing, 6(2): 307-316.
5. Hajipour, B. and M. Kord. 2011. The Effects of Strategic Pacts on the Relationships between Organizational Learning, Innovation and Company Financial Performance. Quarterly Journal of Improvement and Transformation Management Studies, 21(64): 141-166. (In Persian).
6. https://kti.ir/Growth-Center-Agriculture-Kermanshah.html.
7. karim Suhag, A., S.R. Solangi, R.S.A. Larik, M.K. Lakho and A.H. Tagar. 2017. The relationship of innovation with organizational performance. International Journal of Research, 5(2): 292-306.
8. López-Nicolás, C. and A.L. Meroño-Cerdán. 2011. Strategic knowledge management, innovation and performance. International Journal of Information Management, 31(6): 502-509.
9. McDowell, W.C., M.L. Harris and P.R. Geho. 2019. Longevity in small business: The effect of maturity on strategic focus and business performance. Journal of Business Research, 69(5): 1904-1908.
10. Moradi, M. and S. Sepehvandi. 2017. The Impact of Competitive Strategies on Financial Performance Sustainability and Risk. Financial Accounting Research Quarterly, 3(25): 75-90 (In Persian).
11. Mortazavi, M., M. Rasouli Ghahroudi and A. Rostami. 2017. Investigating the Impact of Organizational Innovation and General Cost Management Strategy on Organizational Performance through Competitive Advantag. Journal of Development and Transformation Management, (27): 17-25 (In Persian).
12. Nandakumar, M.K., A. Ghobadian and N. O'Regan. 2017. Generic Strategies and Performance – Evidence from Manufacturing Firms. International Journal of Productivity and Performance Management, 60(3): 222-251.
13. Ngoc-Tan, N. and A. Gregar. 2019. Knowledge management and its impacts on organizational performance: An empirical research in public higher education institutions of Vietnam. Journal of Information and Knowledge Management, 18(02): 1950015.

[Downloaded from jea.sanru.ac.ir on 2026-11-04]
[DOR: 20.1001.1.25383426.1401.9.17.3.1]
[DOI: 10.52547/jea.9.17.26]

14. Ovtchinnikov, A.V. and E. Pantaleoni. 2012. Individual political contributions and firm performance. Journal of Financial Economics, 105(2): 367-392.
15. Rajiv, D.B., M. Raj and T. Arindam. 2016. Does a Differentiation Strategy Lead to More Sustainable Financial Performance than a Cost Leadership Strategy? Management Decision, 52(5): 872-896.
16. Rehman, S.U., R. Mohamed and H. Ayoup. 2019. The mediating role of organizational capabilities between organizational performance and its determinants. Journal of Global Entrepreneurship Research, 9(1): 1-23.
17. Tavassoli, M. and N.A. Azad. 2021. The Impact of International Marketing on Improving the Export Performance of Agricultural Exporting Companies. Agricultural Marketing and Commercialization Journal, 31(2): 48-61.
18. Wang, Z., N. Wang, J. Cao and X. Ye. 2018 The impact of intellectual capital-knowledge management strategy fit on firm performance. Management Decision, 54(8): 1861-1885.

[Downloaded from jea.sanru.ac.ir on 2026-11-04]
[DOR: 20.1001.1.25383426.1401.9.17.3.1]
[DOI: 10.52547/jea.9.17.26]

The Effect of Knowledge Management on Organizational Performance with the Mediating Role of Differentiation Strategy in Agricultural Companies of Science and Technology Park

Sahar Ekradi[1] Mahdi Hosseinpour[2], Hossein Karimi[3] and Milad Bakhsham[4]

1- Master of Business Administration, Payame Noor University, Kermanshah Branch, Kermanshah, Iran
2- PhD in Strategic Management, Assistant Professor, Department of Management and Entrepreneurship, Faculty of Social Sciences, Razi University, Kermanshah, Iran, (Corresponding Author: M.hosseinpour@razi.ac.ir)
3- Master of Information Technology Management, Department of Management and Entrepreneurship, Faculty of Social and Educational Sciences, Razi University, Kermanshah, Iran
4- Master of Entrepreneurship, Department of Management and Entrepreneurship, Faculty of Social and Educational Sciences, Razi University, Kermanshah, Iran
Received: 3 October, 2021 Accepted: 27 December, 2021

Extended Abstract

Introduction and Objective: Organizational performance is one of the most important structures in achieving organizational goals and also one of the most important structures discussed in managerial research and without a doubt, it is the most important criterion for measuring the success of commercial companies. the existing competitive environment is more competitive than in the past. in such situations, agricultural organizations have to look for new ways to improve performance. in this regard, one of the most appropriate strategies is to focus on choosing the right organizational strategy and organizational knowledge and its proper management. Therefore, the purpose of this study is to investigate the effect of knowledge management on organizational performance with regard to the mediating role of differentiation strategy in agricultural companies located in Kermanshah Science and Technology Park.

Material and Methods: This research is based on the purpose of an applied research, based on data collection, descriptive comparative causal research and in terms of approach or methodology, it is quantitative research. The statistical population of the study was the employees of agricultural companies located in Kermanshah Science and Technology Park, which amounted to 95 people and the sample size was determined using Cochran's formula of 77 people. A researcher-made questionnaire was used to collect data and was scored based on the Likert scale. Descriptive statistics techniques in SPSS software and structural equation analysis in Amos software were used to process the data.

Result: The results showed that knowledge management affects organizational performance both directly and indirectly through the mediating variable of differentiation strategy. Knowledge management is one of the important factors affecting organizational performance that the mediating role of differentiation strategy in this regard was also confirmed.

Conclusion: Agricultural organizations if they want to maintain their position and act in a way that leads to survival, development and success, it is necessary to review its performance and select the appropriate organizational strategy and organizational knowledge and manage it properly. an organization that cannot choose the right competitive strategy and develop its skills, knowledge and knowledge and use it to increase productivity, will not be able to develop any of its resources optimally.

Keywords: Differentiation Strategy, Knowledge Management, Organizational Performance, Science and Technology Park, Wisdom, University

[Downloaded from jea.sanru.ac.ir on 2026-11-04]
[DOR: 20.1001.1.25383426.1401.9.17.3.1]
[DOI: 10.52547/jea.9.17.26]